

7499 SAYILI KANUN İLE 6698 SAYILI KİŞİSEL VERİLERİN KORUNMASI KANUNU'NDA YAPILAN DEĞİŞİKLİKLER

Avukat Ayşenur DEMİRTÜRK

I- DEĞİŞİKLİĞİN KAPSAMI

2 Mart 2024 tarihli Türkiye Büyük Millet Meclisi oturumunda kabul edilen ve 12 Mart 2024 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanan "7499 Sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun"un 33 ila 36. maddeleri ile 6698 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nda ("KVKK") önemli değişiklikler yapılmıştır.

Bu değişiklikler ile kısaca:

- Özel nitelikli kişisel verilerin işleme şartlarında,
- Yurt dışına veri aktarımının şartlarında,
- Kişisel Verileri Koruma Kurulu kararlarına karşı açılacak davalar bakımından yargı yerinde,
- İdari yaptırım/kabahat türlerinde,

yeni düzenlemelere gidilmiştir. Bu yazımızda; bu değişikliklerin neler olduğu, ne anlama geldikleri ve uygulamada neleri değiştireceği incelenmiştir:

1

II- MADDELERİN KARŞILAŞTIRMA TABLOSU

Kanun Maddesi	Eski Hali	Yeni Hali
6	<p>(1) Kişilerin ırkı, etnik kökeni, siyasi düşüncesi, felsefi inancı, dini, mezhebi veya diğer inançları, kılık ve kıyafeti, dernek, vakıf ya da sendika üyeliği, sağlığı, cinsel hayatı, ceza mahkûmiyeti ve güvenlik tedbirleriyle ilgili verileri ile biyometrik ve genetik verileri özel nitelikli kişisel veridir.</p> <p>(2) Özel nitelikli kişisel verilerin, ilgilinin açık rızası olmaksızın işlenmesi yasaktır.</p> <p>(3) Birinci fıkrada sayılan sağlık ve cinsel hayat dışındaki kişisel veriler, kanunlarda öngörülen hâllerde ilgili kişinin açık rızası aranmaksızın işlenebilir. Sağlık ve cinsel hayata ilişkin kişisel veriler ise ancak kamu sağlığının korunması, koruyucu hekimlik, tıbbî teşhis, tedavi ve bakım hizmetlerinin yürütülmesi, sağlık hizmetleri ile finansmanının planlanması ve yönetimi amacıyla, sır saklama yükümlülüğü altında bulunan kişiler veya yetkili kurum ve kuruluşlar tarafından ilgilinin açık rızası aranmaksızın işlenebilir.</p> <p>(4) Özel nitelikli kişisel verilerin işlenmesinde, ayrıca Kurul tarafından belirlenen yeterli önlemlerin alınması şarttır.</p>	<p>(1) Kişilerin ırkı, etnik kökeni, siyasi düşüncesi, felsefi inancı, dini, mezhebi veya diğer inançları, kılık ve kıyafeti, dernek, vakıf ya da sendika üyeliği, sağlığı, cinsel hayatı, ceza mahkûmiyeti ve güvenlik tedbirleriyle ilgili verileri ile biyometrik ve genetik verileri özel nitelikli kişisel veridir.</p> <p>(2) (Mülga Fıkra)</p> <p>(3) Özel nitelikli kişisel verilerin işlenmesi yasaktır. Ancak bu verilerin işlenmesi;</p> <p>a) İlgili kişinin açık rızasının olması,</p> <p>b) Kanunlarda açıkça öngörülmesi,</p> <p>c) Fiili imkânsızlık nedeniyle rızasını açıklayamayacak durumda bulunan veya rızasına hukuki geçerlilik tanınmayan kişinin, kendisinin ya da bir başkasının hayatı veya beden bütünlüğünün korunması için zorunlu olması,</p> <p>ç) İlgili kişinin alenileştirdiği kişisel verilere ilişkin ve alenileştirme iradesine uygun olması,</p> <p>d) Bir hakkın tesisi, kullanılması veya korunması için zorunlu olması,</p> <p>e) Sır saklama yükümlülüğü altında bulunan kişiler veya yetkili kurum ve kuruluşlarca, kamu sağlığının korunması, koruyucu hekimlik, tıbbî teşhis, tedavi ve bakım hizmetlerinin yürütülmesi ile sağlık hizmetlerinin planlanması, yönetimi ve finansmanı amacıyla gerekli olması,</p> <p>f) İstihdam, iş sağlığı ve güvenliği, sosyal güvenlik, sosyal hizmetler ve sosyal yardım alanlarındaki hukuki yükümlülüklerin yerine getirilmesi için zorunlu olması,</p> <p>g) Siyasi, felsefi, dini veya sendikalar amaçlarla kurulan vakıf, dernek ve diğer kâr amacı gütmeyen kuruluş ya da oluşumların, tâbi oldukları mevzuata ve amaçlarına uygun olmak, faaliyet alanlarıyla sınırlı olmak ve üçüncü kişilere açıklanmamak kaydıyla; mevcut veya eski üyelerine ve mensuplarına veyahut bu kuruluş ve oluşumlarla düzenli olarak temasta olan kişilere yönelik olması,</p> <p>halinde mümkündür.</p>

Kanun Maddesi	Eski Hali	Yeni Hali
9	<p>(1) Kişisel veriler, ilgili kişinin açık rızası olmaksızın yurt dışına aktarılamaz.</p> <p>(2) Kişisel veriler, 5 inci maddenin ikinci fıkrası ile 6 ncı maddenin üçüncü fıkrasında belirtilen şartlardan birinin varlığı ve kişisel verinin aktarılacağı yabancı ülkede;</p> <p>a) Yeterli korumanın bulunması,</p> <p>b) Yeterli korumanın bulunmaması durumunda Türkiye'deki ve ilgili yabancı ülkedeki veri sorumlularının yeterli bir korumayı yazılı olarak taahhüt etmeleri ve Kurulun izninin bulunması,</p> <p>kaydıyla ilgili kişinin açık rızası aranmaksızın yurt dışına aktarılabilir.</p> <p>(3) Yeterli korumanın bulunduğu ülkeler Kurulca belirlenerek ilan edilir.</p> <p>(4) Kurul yabancı ülkede yeterli koruma bulunup bulunmadığına ve ikinci fıkranın (b) bendi uyarınca izin verilip verilmeyeceğine;</p> <p>a) Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmeleri,</p> <p>b) Kişisel veri talep eden ülke ile Türkiye arasında veri aktarımına ilişkin karşılıklılık durumunu,</p> <p>c) Her somut kişisel veri aktarımına ilişkin olarak, kişisel verinin niteliği ile işleme amaç ve süresini,</p> <p>ç) Kişisel verinin aktarılacağı ülkenin konuyla ilgili mevzuatı ve uygulamasını,</p> <p>d) Kişisel verinin aktarılacağı ülkede bulunan veri sorumlusu tarafından taahhüt edilen önlemleri,</p> <p>değerlendirmek ve ihtiyaç duyması hâlinde, ilgili kurum ve kuruluşların görüşünü de almak suretiyle karar verir.</p> <p>(5) Kişisel veriler, uluslararası sözleşme hükümleri saklı kalmak üzere, Türkiye'nin veya ilgili kişinin menfaatinin ciddi bir şekilde zarar göreceği durumlarda, ancak ilgili kamu kurum veya kuruluşunun görüşü alınarak Kurulun izniyle yurt dışına aktarılabilir.</p> <p>(6) Kişisel verilerin yurt dışına aktarılmasına ilişkin diğer kanunlarda yer alan hükümler saklıdır.</p>	<p>(1) Kişisel veriler, 5'inci ve 6'ncı maddelerde belirtilen şartlardan birinin varlığı ve aktarımın yapılacağı ülke, ülke içerisindeki sektörler veya uluslararası kuruluşlar hakkında yeterlilik kararı bulunması halinde, veri sorumluları ve veri işleyenler tarafından yurt dışına aktarılabilir.</p> <p>(2) Yeterlilik kararı, Kurul tarafından verilir ve Resmî Gazete'de yayımlanır. Kurul, ihtiyaç duyması halinde ilgili kurum ve kuruluşların görüşünü alır. Yeterlilik kararı, en geç dört yılda bir değerlendirilir. Kurul, değerlendirme sonucunda veya gerekli gördüğü diğer hallerde, yeterlilik kararını ileriye etkili olmak üzere değiştirebilir, askıya alabilir veya kaldıracabilir.</p> <p>(3) Yeterlilik kararı verilirken öncelikle aşağıdaki hususlar dikkate alınır:</p> <p>a) Kişisel verilerin aktarılacağı ülke, ülke içerisindeki sektörler veya uluslararası kuruluşlar ile Türkiye arasında kişisel veri aktarımına ilişkin karşılıklılık durumu.</p> <p>b) Kişisel verilerin aktarılacağı ülkenin ilgili mevzuatı ve uygulaması ile kişisel verilerin aktarılacağı uluslararası kuruluşun tâbi olduğu kurallar.</p> <p>c) Kişisel verilerin aktarılacağı ülkede veya uluslararası kuruluşun tâbi olduğu bağımsız ve etkin bir veri koruma kurumunun varlığı ile idari ve adli başvuru yollarının bulunması.</p> <p>ç) Kişisel verilerin aktarılacağı ülkenin veya uluslararası kuruluşun, kişisel verilerin korunmasıyla ilgili uluslararası sözleşmelere taraf veya uluslararası kuruluşlara üye olma durumu.</p> <p>d) Kişisel verilerin aktarılacağı ülkenin veya uluslararası kuruluşun, Türkiye'nin üye olduğu küresel veya bölgesel kuruluşlara üye olma durumu.</p> <p>e) Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmeler.</p> <p>(4) Kişisel veriler, yeterlilik kararının bulunmaması durumunda, 5'inci ve 6'ncı maddelerde belirtilen şartlardan birinin varlığı, ilgili kişinin aktarımın yapılacağı ülkede de haklarını kullanma ve etkili kanun yollarına başvurma imkânının bulunması kaydıyla, aşağıda belirtilen uygun güvencelerden birinin taraflarca sağlanması halinde veri sorumluları ve veri işleyenler tarafından yurt dışına aktarılabilir:</p> <p>a) <i>Yurt dışındaki kamu kurum ve kuruluşları veya uluslararası kuruluşlar ile Türkiye'deki kamu kurum ve kuruluşları veya kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları arasında yapılan uluslararası sözleşme niteliğinde olmayan anlaşmanın varlığı ve Kurul tarafından aktarıma izin verilmesi.</i></p> <p>b) <i>Ortak ekonomik faaliyette bulunan teşebbüs grubu bünyesindeki şirketlerin uymakla yükümlü oldukları, kişisel verilerin korunmasına ilişkin hükümler ihtiva eden ve Kurul tarafından onaylanan bağımlı şirket kurallarının varlığı.</i></p> <p>c) <i>Kurul tarafından ilan edilen, veri kategorileri, veri aktarımının amaçları, alıcı ve alıcı grupları, veri alıcısı tarafından alınacak teknik ve idari tedbirler, özel nitelikli kişisel veriler için alınan ek önlemler gibi hususları ihtiva eden standart sözleşmenin varlığı.</i></p> <p>ç) <i>Yeterli korumayı sağlayacak hükümlerin yer aldığı yazılı bir taahhünamenin varlığı ve Kurul tarafından aktarıma izin verilmesi.</i></p> <p>(5) <i>Standart sözleşme, imzalanmasından itibaren beş iş günü içinde veri sorumlusu veya veri işleyen tarafından Kuruma bildirilir.</i></p> <p>(6) <i>Veri sorumluları ve veri işleyenler, yeterlilik kararının bulunmaması ve dördüncü fıkrafta öngörülen uygun güvencelerden herhangi birinin sağlanamaması durumunda, arzı olmak kaydıyla sadece aşağıdaki hallerden birinin varlığı halinde yurt dışına kişisel veri aktarabilir:</i></p> <p>a) <i>İlgili kişinin, muhtemel riskler hakkında bilgilendirilmesi kaydıyla, aktarıma açık rıza vermesi.</i></p> <p>b) <i>Aktarımın, ilgili kişi ile veri sorumlusu arasındaki bir sözleşmenin ifası veya ilgili kişinin talebi üzerine alınan sözleşme öncesi tedbirlerin uygulanması için zorunlu olması.</i></p> <p>c) <i>Aktarımın, ilgili kişi yararına veri sorumlusu ve diğer bir gerçek veya tüzel kişi arasında yapılacak bir sözleşmenin kurulması veya ifası için zorunlu olması.</i></p> <p>ç) <i>Aktarımın üstün bir kamu yararı için zorunlu olması.</i></p> <p>d) <i>Bir hakkın tesisi, kullanılması veya korunması için kişisel verilerin aktarılmasının zorunlu olması.</i></p> <p>e) <i>Fiili imkânsızlık nedeniyle rızasını açıklayamayacak durumda bulunan veya rızasına hukuki geçerlilik tanınmayan kişinin kendisinin ya da bir başkasının hayatı veya beden bütünlüğünün korunması için kişisel verilerin aktarılmasının zorunlu olması.</i></p> <p>f) <i>Kamuya veya meşru menfaati bulunan kişilere açık olan bir sicilden, ilgili mevzuatta sicile erişmek için gereken şartların sağlanması ve meşru menfaati olan kişinin talep etmesi kaydıyla aktarım yapılması.</i></p> <p>(7) <i>Altıncı fıkranın (a), (b) ve (c) bentleri, kamu kurum ve kuruluşlarının kamu hukukuna tâbi faaliyetlerine uygulanmaz.</i></p> <p>(8) <i>Veri sorumlusu ve veri işleyenler tarafından, yurt dışına aktarılan kişisel verilerin sonraki aktarımları ve uluslararası kuruluşlara aktarımlar bakımından da bu Kanunda yer alan güvenceler sağlanır ve bu madde hükümleri uygulanır.</i></p> <p>(9) <i>Kişisel veriler, uluslararası sözleşme hükümleri saklı kalmak üzere, Türkiye'nin veya ilgili kişinin menfaatinin ciddi bir şekilde zarar göreceği durumlarda, ancak ilgili kamu kurum veya kuruluşunun görüşü alınarak Kurul'un izniyle yurt dışına aktarılabilir.</i></p> <p>(10) <i>Kişisel verilerin yurt dışına aktarılmasına ilişkin diğer kanunlarda yer alan hükümler saklıdır.</i></p> <p>(11) <i>Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir.</i></p>

Kanun Maddesi	Eski Hali	Yeni Hali
18	<p>(1) Bu Kanunun;</p> <p>a) 10 uncu maddesinde öngörülen aydınlatma yükümlülüğünü yerine getirmeyenler hakkında 5.000 Türk lirasından 100.000 Türk lirasına kadar,</p> <p>b) 12 nci maddesinde öngörülen veri güvenliğine ilişkin yükümlülükleri yerine getirmeyenler hakkında 15.000 Türk lirasından 1.000.000 Türk lirasına kadar,</p> <p>c) 15 inci maddesi uyarınca Kurul tarafından verilen kararları yerine getirmeyenler hakkında 25.000 Türk lirasından 1.000.000 Türk lirasına kadar,</p> <p>ç) 16 ncı maddesinde öngörülen Veri Sorumluları Siciline kayıt ve bildirim yükümlülüğüne aykırı hareket edenler hakkında 20.000 Türk lirasından 1.000.000 Türk lirasına kadar,</p> <p>idari para cezası verilir.</p> <p>(2) Bu maddede öngörülen idari para cezaları veri sorumlusu olan gerçek kişiler ile özel hukuk tüzel kişileri hakkında uygulanır.</p> <p>(3) Birinci fıkrada sayılan eylemlerin kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları bünyesinde işlenmesi hâlinde, Kurulun yapacağı bildirim üzerine, ilgili kamu kurum ve kuruluşunda görev yapan memurlar ve diğer kamu görevlileri ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarında görev yapanlar hakkında disiplin hükümlerine göre işlem yapılır ve sonucu Kurula bildirilir.</p>	<p>(1) Bu Kanunun;</p> <p>a) 10 uncu maddesinde öngörülen aydınlatma yükümlülüğünü yerine getirmeyenler hakkında 5.000 Türk lirasından 100.000 Türk lirasına kadar,</p> <p>b) 12 nci maddesinde öngörülen veri güvenliğine ilişkin yükümlülükleri yerine getirmeyenler hakkında 15.000 Türk lirasından 1.000.000 Türk lirasına kadar,</p> <p>c) 15 inci maddesi uyarınca Kurul tarafından verilen kararları yerine getirmeyenler hakkında 25.000 Türk lirasından 1.000.000 Türk lirasına kadar,</p> <p>ç) 16 ncı maddesinde öngörülen Veri Sorumluları Siciline kayıt ve bildirim yükümlülüğüne aykırı hareket edenler hakkında 20.000 Türk lirasından 1.000.000 Türk lirasına kadar,</p> <p>d) 9 uncu maddenin beşinci fıkrasında öngörülen bildirim yükümlülüğünü yerine getirmeyenler hakkında 50.000 Türk lirasından 1.000.000 Türk lirasına kadar,</p> <p>İdari para cezası verilir.</p> <p>(2) Birinci fıkranın (a), (b), (c) ve (ç) bentlerinde öngörülen idari para cezaları veri sorumlusu, (d) bendinde öngörülen idari para cezası veri sorumlusu veya veri işleyen gerçek kişiler ile özel hukuk tüzel kişileri hakkında uygulanır.”</p> <p>(3) Kurulca verilen idari para cezalarına karşı, idare mahkemelerinde dava açılabilir.</p> <p>(4) Birinci fıkrada sayılan eylemlerin kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları bünyesinde işlenmesi hâlinde, Kurulun yapacağı bildirim üzerine, ilgili kamu kurum ve kuruluşunda görev yapan memurlar ve diğer kamu görevlileri ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarında görev yapanlar hakkında disiplin hükümlerine göre işlem yapılır ve sonucu Kurula bildirilir.</p>
GEÇİCİ MADDE 3		<p>(1) 9 uncu maddenin bu maddeyi ihdas eden Kanunla değiştirilmeden önceki birinci fıkrası, maddenin yürürlüğe giren değişik haliyle birlikte 1/9/2024 tarihine kadar uygulanmaya devam olunur.</p> <p>(2) 1/6/2024 tarihi itibarıyla sulh ceza hâkimliklerinde görülmekte olan başvurular, bu hâkimliklerce görülmeye devam olunur.</p>

III- DEĞİŞİKLİKLER NE ANLAMA GELİYOR?

A. Madde 6 Bakımından:

Maddenin önceki düzenlemesinde, özel nitelikli kişisel veriler bakımından ikili bir ayrıma gidilmekteydi. Buna göre, sağlık ve cinsel hayata ilişkin olanlar dışındaki özel nitelikli kişisel veriler **“kanunlarda öngörülmesi”** kaydıyla açık rıza olmaksızın işlenebilirlerken; kanunlarda öngörülmediği durumlarda ilgisinin açık rızasına ihtiyaç duyulmaktaydı.

Bunun yanında, sağlık ve cinsel hayata ilişkin kişisel verilerin açık rıza bulunmaksızın işlenmesi için, madde metninde sayılan amaçların bulunması ve veri işleme faaliyetinin madde metninde sayılan kişi/kurumlarca işlenmesi zorunluydu. Öyle ki, sağlık ve cinsel hayata ilişkin kişisel veriler ancak ilgisinin açık rızası var ise işlenebiliyor; açık rıza olmadan ise yalnızca kamu sağlığının korunması, koruyucu hekimlik, tıbbi teşhis, tedavi ve bakım hizmetlerinin yürütülmesi, sağlık hizmetlerinin finansmanı, yönetimi ve planlanması amacıyla ve sır saklama yükümlülüğü altında bulunan kişiler veya yetkili kurum ve kuruluşlar tarafından işlenebiliyordu. Bir başka deyişle; Sağlık Bakanlığı, hekimler, sağlık kuruluşları, hastaneler gibi kişi ve kurumlar, **maddedeki amaçların da bulunması kaydı ile** açık rıza olmaksızın sağlık verilerini işleyebilmekteydi. Ancak eski haliyle madde, uygulamada bilhassa işverenler nezdinde ciddi problemlere sebebiyet vermektedir.

Yeni düzenleme ile;

1. Özel nitelikli kişisel verilerin işleme şartları değişmiştir. Açık rızaya ek olarak, genel nitelikli kişisel verilerde olduğu gibi özel nitelikli kişisel verilerin de işlenmesi **“kanunlarda açıkça öngörülmesi”¹, “kişinin kendisi tarafından alenileştirilmiş olması”, “fiili imkânsızlık nedeniyle rızasını açıklayamayacak durumda bulunan veya rızasına hukuki geçerlilik tanınmayan kişinin, kendisinin ya da bir başkasının hayatı veya beden bütünlüğünün korunması için zorunlu olması” ve “bir hakkın tesisi, kullanılması veya korunması için zorunlu olması”** hallerinde mümkün olabilecektir.

Görüleceği üzere kanun koyucu, özel nitelikli kişisel verilerin işleme şartlarını 5. maddede yer alan **“genel nitelikli kişisel verilerin işleme şartları”** ile tümüyle aynı şekilde düzenlememiş; örneğin meşru menfaat ya da sözleşme dayanağını özel nitelikli kişisel verilerin işlenmesi için bir işleme şartı olarak saymamıştır. Burada kanun koyucunun özel nitelikli kişisel verilerin işleme şartlarını genel nitelikli kişisel verilerden ayırarak bu verilerin işlenmesini zorlaştırma yönündeki iradesini koruduğu söylenebilecektir. Keza Kanun koyucu, **“özel nitelikli kişisel verilerin işlenmesinin yasak olduğuna”** ilişkin ibareyi de koruyarak bu yöndeki iradesinin altını çizmektedir.

¹ 6. maddenin önceki metninde **“açıkça”** kelimesi yer almamaktaydı. Bu haliyle Kanun’un 5. maddesi ve 6. maddesi birbirinden farklılık arz etmekteydi. Öyle ki; genel nitelikli kişisel verilerin işlenmesi Kanun’da **“açıkça”** öngörülmesi” kaydıyla mümkünken; daha fazla korumayı hak eden ve hassas nitelikte kabul edilen özel nitelikli kişisel verilerin işlenmesi halinin kanunlarda **“açıkça”** öngörülmesine gerek görülmemekte, tek tek ve açıkça sayılmış olmasa dahi kanunlardan çıkarılabilecek yorumlar ile işlenebilmesi mümkün olarak yorumlanmaktaydı. Ayrıca **“kanunda öngörülme”** halinde açık rıza olmaksızın kişisel veri işlenmesi, sağlık ve cinsel hayat dışındaki özel nitelikli kişisel veriler açısından mümkündür. Yeni düzenleme ile 5. ve 6. madde metni birbiriyle uyumlandırılmış, 6. maddedeki ikili ayrıma son verilmiştir. Öte yandan kanunlarda **“açıkça”** öngörülmenin aranması, özel nitelikli kişisel verilerin mahremiyeti açısından da daha korumacı ve sağlıklı bir yaklaşımdır.

2. Özel nitelikli kişisel verilerin işleme şartlarına **“fiili imkânsızlık nedeniyle rızasını açıklayamayacak durumda bulunan veya rızasına hukuki geçerlilik tanınmayan kişinin, kendisinin ya da bir başkasının hayatı veya beden bütünlüğünün korunması için zorunlu olması”** hali eklenmiştir.

Gerçekten de acil bir sağlık sorununda, örneğin kriz geçiren ya da ağır yaralı, bilinci kapalı bir kişinin önceden geçirdiği hastalıkların neler olduğunu, kan grubunun ne olduğunu ya da bir ameliyat geçirip geçirmediğini bilen refakatçisi, eski düzenlemeye göre bu hususlarda sağlık görevlilerine açıklama yapmak için ilgisinin açık rızasını almak zorundaydı. Ancak kişinin yaşı, mesleği gibi genel nitelikli kişisel verileri açıklamasında bir beis yoktu. Oysa düzenlemenin mantığına bakıldığında, fiili imkânsızlık sebebiyle rızasını açıklayamayacak durumda bulunan bir kimsenin, kendisinin veya bir başkasının beden bütünlüğünün korunması için zorunlu olması sebebiyle kişisel verileri ve özel nitelikli kişisel verileri bakımından bir ayırım yapılması anlamsızdır. Zira burada rızanın alınması bakımından bir imkânsızlık hali ve verilerin işlenmemesi halinde ciddi bir hayati risk söz konusudur. Kişisel verilerin korunması, bireylere Anayasa ile bahşedilmiş bir haktır. Buna göre, kişisel verilerin hukuka aykırı olarak işlenmesi durumunda “kişi dokunulmazlığı, kişinin maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkı” ile “özel hayatın gizliliği ve korunması hakkının ihlali” sonucu doğacaktır. Öte yandan kişinin içinde bulunduğu hayati tehlike ile kıyaslandığında, **yaşam hakkının temel bir anayasal hak olarak ağır basacağı** kuşkusuzdur. Bu bakımdan, maddede yapılan değişiklik, kanaatimizce maddenin amacına ve pratiğe çok daha uygun düşmektedir.

3. Özel nitelikli kişisel veriler, yeni düzenlemeye göre **“bir hakkın tesisi, kullanılması ve korunması için gerekli olması”** kaydıyla açık rıza olmaksızın işlenebilecektir. Gerekçede de belirtildiği üzere, örneğin, iş sözleşmesinin sona ermesinden sonra açılması muhtemel davalarda savunma hakkının kullanılması bakımından işverenin eski işçisine ait sağlık verilerinin saklanmaya devam etmesi bu kapsamda değerlendirilebilecektir. Aynı şekilde **engelli bir kişinin özel tüketim vergisinden istisna olarak araç alma hakkından yararlanabilmesi için bu kişinin engelli raporunun vergi dairesi tarafından işlenmesi** de mümkün olacaktır.²

4. Kişinin kendisi tarafından alenileştirilmiş olan özel nitelikli kişisel veriler, yeni düzenleme uyarınca **“alenileştirme iradesine uygun olmak kaydıyla”** açık rıza bulunmaksızın işlenebilecektir. Burada da, genel nitelikli kişisel verilerde olduğu gibi sadece **“alenileştirilmiş”** olmaları özel nitelikli kişisel verileri işlemek için bir dayanak sağlamayacaktır. Alenileştirilen özel nitelikli kişisel veriler, ancak ve ancak alenileştirme iradesine uygun şekilde açık rıza olmaksızın işlenebilecektir. Uygulamada, bilhassa iş başvurularında başvuru sahiplerinin kendi CV formatları ile başvuru yaptığı, bu formatların ise birbirinden farklılık gösterebildiği görülmektedir. O halde, yeni düzenleme ışığında kişilerin gönderdikleri CV’lerde yer alan özel nitelikli kişisel verilerin, adayın uygunluğunun değerlendirilmesine uygun ve ölçülü düştüğü ölçüde açık rızasız olarak işlenmesi de mümkün olabilecektir.

5. Önceki metinde olduğu gibi yeni metne göre de **“Sır saklama yükümlülüğü altında bulunan kişiler veya yetkili kurum ve kuruluşlarca, kamu sağlığının korunması, koruyucu hekimlik,**

² Doç. Dr. Mehmet Bedii Kaya, KVKK Reformu, 2024 Değişiklikleri, s. 16-17.

tıbbi teşhis, tedavi ve bakım hizmetlerinin yürütülmesi ile sağlık hizmetlerinin planlanması, yönetimi ve finansmanı amacıyla gerekli olması” halinde özel nitelikli kişisel verilerin açık rıza aranmaksızın işlenmesi mümkündür, bu hüküm korunmuştur.

6. Yeni madde 9 ile; genel nitelikli kişisel verilerden ayrı olarak özel nitelikli kişisel veriler için **iki ilave işleme şartı** daha öngörmüştür. Buna göre; **“istihdam, iş sağlığı ve güvenliği, sosyal güvenlik, sosyal hizmetler ve sosyal yardım alanlarındaki hukuki yükümlülüklerin yerine getirilmesi için zorunlu olması”** halinde özel nitelikli kişisel verilerin açık rızaya ihtiyaç duyulmaksızın işlenmesi mümkün olacaktır. Kanaatimce yeni düzenlemede yer alan değişikliklerden en önemlisi budur, zira uygulamada yaşanan pek çok sorunun çözümü olması beklenmektedir.

Özellikle pandemi döneminde, işverenlerin **“iş sağlığı ve güvenliği”**ne ilişkin yükümlülükleri kapsamında çalışanlardan COVID testi sonucu veya aşı kartı talep etmeleri ancak açık rıza ile mümkün olabilmiş; işverenler açık rıza vermeyen çalışanlar bakımından bu kişisel verileri işleyemediğinden, iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili yükümlülüklerini yerine getirememeleri riski doğmuştur. Bir başka deyişle ilgililerin açık rıza vermediği durumlarda işverenler KVKK’dan ileri gelen yükümlülüklerini iş sağlığı ve güvenliğine ilişkin yükümlülüklerine **“tercih etmek”** zorunda kalmışlar; ya da tam tersi olmuştur. Keza eski metin doğrultusunda çalışanların istirahat raporlarının, bilhassa iş yeri hekimi bulunmayan işverenler bakımından işlenmesi de bir problem teşkil etmiş, bunun yanında çalışanların engel durumuna ilişkin veriler de içeren İşe Giriş Bildirgeleri’nin işlenmesi, yine İŞKUR tarafından iletilen engelli listelerinin işlenmesi ayrı bir sorun olarak kalmıştır. **Yeni düzenleme ile işverenlerin istihdam, iş sağlığı ve güvenliği, sosyal güvenlik, sosyal hizmetler ve sosyal yardım alanındaki hukuki yükümlülüklerini yerine getirebilmesi için zorunlu olması halinde özel nitelikli kişisel verilerin açık rıza olmaksızın da işlenmesinin yolu açılmıştır.**

Yeni düzenleme ile **“sosyal yardım”** amaçlı olarak özel nitelikli kişisel verilerin işlenmesi de artık mümkün hale gelmiştir. Sosyal yardım amaçlı kişisel verilerin bilhassa depresyon ve diğer doğal afetler sonrasında yardımların planlanması, koordinasyonu ve ihtiyacı için işlenmesi zarureti doğmaktadır. Yapılan değişikliklerle bu konuya açık bir hukuki dayanak kazandırılmıştır.³ Örneğin sosyal yardım amacıyla kişilerin engelli olup olmadığı ya da hangi rahatsızlıklardan mustarip olduğu verisi işlenerek çok daha etkin ve kişiye özel sosyal yardım planlaması söz konusu olabilecektir. Ancak, **“sosyal yardım”** ibaresinin genişliğinden ötürü, veri sorumlularının bu kapsamda özel nitelikli kişisel veri işlerken dikkatli olmaları, veri güvenliğine ilişkin yükümlülüklerine riayet etmeleri ve her halükârda **ölçüsüz veri işlememeleri** gerekmektedir.

7. Yeni düzenlemeye göre **“Siyasi, felsefi, dini veya sendikal amaçlarla kurulan vakıf, dernek ve diğer kâr amacı gütmeyen kuruluş ya da oluşumların, tâbi oldukları mevzuata ve amaçlarına uygun olmak, faaliyet alanlarıyla sınırlı olmak ve üçüncü kişilere açıklanmamak kaydıyla; mevcut veya eski üyelerine ve mensuplarına veyahut bu kuruluş ve oluşumlarla düzenli olarak temasta olan kişilere yönelik olması”** kaydıyla özel nitelikli kişisel veri işlenmesi mümkün kılınmıştır. Ancak burada da hatırlatmak gerekir ki veri sorumluları, bu

³ Doç. Dr. Mehmet Bedii Kaya, KVKK Reformu, 2024 Değişiklikleri, s. 18.

verileri faaliyet alanlarıyla sınırlı olmak ve üçüncü kişilere açıklanmamak kaydıyla işleyebilecektir. Başka bir deyişle bu verileri açık rıza olmaksızın işleyebileceksede; aktarmak istediğinde yine ilgililerinin açık rızasını sorması gerekecektir. Bu kapsamda, veri sorumlusu dernek, vakıf ve sendikalar bakımından sınırsız bir veri işleme özgürlüğünden bahsedilemeyecektir.

Son olarak, özel nitelikli kişisel verilerin işleme şartları bakımından nelerin değiştiği aşağıdaki tablodan özet olarak görülebilir:

Özel Nitelikli Kişisel Veri	İşleme Şartı (Eski)	İşleme Şartı (Yeni)
Sağlık ve Cinsel Hayata İlişkin Veriler	<ol style="list-style-type: none"> 1. Açık Rıza 2. Kamu sağlığının korunması, koruyucu hekimlik, tıbbi teşhis, tedavi ve bakım hizmetlerinin yürütülmesi, sağlık hizmetleri ile finansmanının planlanması ve yönetimi amacıyla, sır saklama yükümlülüğü altında bulunan kişiler veya yetkili kurum ve kuruluşlar tarafından işlenmesi 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Açık Rıza 2. Kanunlarda açıkça öngörülmesi 3. Fıili imkânsızlık nedeniyle rızasını açıklayamayacak durumda bulunan veya rızasına hukuki geçerlilik tanınmayan kişinin, kendisinin ya da bir başkasının hayatı veya beden bütünlüğünün korunması için zorunlu olması, 4. İlgili kişinin alenileştirdiği kişisel verilere ilişkin ve alenileştirme iradesine uygun olması, 5. Bir hakkın tesisi, kullanılması veya korunması için zorunlu olması, 6. Sır saklama yükümlülüğü altında bulunan kişiler veya yetkili kurum ve kuruluşlarca, kamu sağlığının korunması, koruyucu hekimlik, tıbbi teşhis, tedavi ve bakım hizmetlerinin yürütülmesi ile sağlık hizmetlerinin planlanması, yönetimi ve finansmanı amacıyla gerekli olması, 7. İstihdam, iş sağlığı ve güvenliği, sosyal güvenlik, sosyal hizmetler ve sosyal yardım alanlarındaki hukuki yükümlülüklerin yerine getirilmesi için zorunlu olması, 8. Siyasi, felsefi, dini veya sendikal amaçlarla kurulan vakıf, dernek ve diğer kâr amacı gütmeyen kuruluş ya da oluşumların, tâbi oldukları mevzuata ve amaçlarına uygun olmak, faaliyet alanlarıyla sınırlı olmak ve üçüncü kişilere açıklanmamak kaydıyla; mevcut veya eski üyelerine ve mensuplarına veyahut bu kuruluş ve oluşumlarla düzenli olarak temasta olan kişilere yönelik olması.
Sağlık ve Cinsel Hayat Dışındaki Veriler	<ol style="list-style-type: none"> 1. Açık Rıza 2. Kanunlarda Öngörülme 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Açık Rıza 2. Kanunlarda açıkça öngörülmesi 3. Fıili imkânsızlık nedeniyle rızasını açıklayamayacak durumda bulunan veya rızasına hukuki geçerlilik tanınmayan kişinin, kendisinin ya da bir başkasının hayatı veya beden bütünlüğünün korunması için zorunlu olması, 4. İlgili kişinin alenileştirdiği kişisel verilere ilişkin ve alenileştirme iradesine uygun olması, 5. Bir hakkın tesisi, kullanılması veya korunması için zorunlu olması, 6. Sır saklama yükümlülüğü altında bulunan kişiler veya yetkili kurum ve kuruluşlarca, kamu sağlığının korunması, koruyucu hekimlik, tıbbi teşhis, tedavi ve bakım hizmetlerinin yürütülmesi ile sağlık hizmetlerinin planlanması, yönetimi ve finansmanı amacıyla gerekli olması, 7. İstihdam, iş sağlığı ve güvenliği, sosyal güvenlik, sosyal hizmetler ve sosyal yardım alanlarındaki hukuki yükümlülüklerin yerine getirilmesi için zorunlu olması, 8. Siyasi, felsefi, dini veya sendikal amaçlarla kurulan vakıf, dernek ve diğer kâr amacı gütmeyen kuruluş ya da oluşumların, tâbi oldukları mevzuata ve amaçlarına uygun olmak, faaliyet alanlarıyla sınırlı olmak ve üçüncü kişilere açıklanmamak kaydıyla; mevcut veya eski üyelerine ve mensuplarına veyahut bu kuruluş ve oluşumlarla düzenli olarak temasta olan kişilere yönelik olması.

B. Madde 9 Bakımından

Kişisel verilerin yurt dışına aktarımı konusu, 6698 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun yürürlüğe girdiği günden bugüne değin, uygulamanın en sorunlu konulardan biri olagelmıştır.

Yeni düzenlemede kişisel verilerin yurt dışına aktarılması için **üç farklı alternatif** vardır:

- (1) Yeterlilik kararına dayalı aktarım**
- (2) Uygun güvencelere dayalı aktarım**
- (3) Arızı durumlara dayalı aktarım⁴**

1) Yeterlilik Kararına Dayalı Aktarım

Yeni düzenlemeye göre kişisel veriler, **5'inci ve 6'ncı maddelerde belirtilen şartlardan birinin varlığı ve aktarımın yapılacağı ülke, ülke içerisindeki sektörler veya uluslararası kuruluşlar hakkında yeterlilik kararı bulunması** halinde, veri sorumluları ve veri işleyenler tarafından yurt dışına aktarılabilecektir.

Yeterlilik kararı bir ülke için verilebileceği gibi bir yabancı ülkede faaliyette olan sektörler ya da bazı uluslararası kuruluşlar için de verilebilecektir. Söz konusu değişiklik, GDPR sistematığıyla uyumlu niteliktedir.⁵ Bu durumda, örneğin herhangi bir yabancı ülkedeki perakende sektörü için yeterlilik kararı bulunmazken, ilaç sektörü için yeterlilik kararı bulunabilir; aktarımda da sektörel bazdaki bu ayrımı gözetmek gerekecektir.

Maddede yapılan dikkat çekici bir değişiklik ise, **veri işleyenlerin de yurt dışına aktarım sürecindeki eylemlerinin madde metnine dahil edilmiş olmasıdır.**

Veri işleyenlerin GDPR'daki gibi KVKK'nın muhatabı haline getirilmesi özellikle bütüncül uyuma giden yolda önemli bir değişikliktir.⁶

Maddenin önceki halinde veri işleyenlerden bahsedilmezken; yeni düzenlemede açıkça **“veri sorumluları ve veri işleyenler tarafından”** yapılacak aktarımlardan bahsedilmiş, hatta 18. maddenin **(a), (b), (c)** ve **(ç)** bentlerinde düzenlenen idari para cezalarının sadece veri sorumlusu, **(d)** bendinde düzenlenen idari para cezasının ise hem veri sorumlusu hem de veri işleyen için uygulama alanı bulacağı hüküm altına alınmıştır.

Yeni düzenleme uyarınca **“yeterlilik kararları”**, Resmî Gazete'de yayımlanacak; böylelikle veri aktarım ve işleme süreçlerinde şeffaflık ve aleniyet sağlanmış olacaktır. Nitekim GDPR uygulamasında da benzer bir usul benimsenmiştir.⁷

Yeni düzenlemenin eski düzenlemeden en temel farklı **uluslararası sözleşmelere ve kuruluşlara taraf olmayı önemli bir kriter olarak saymasıdır.** Keza, kişisel verilerin aktarılacağı ülkede veya uluslararası kuruluşun tâbi olduğu **bağımsız ve etkin bir veri koruma kurumunun varlığı** ile **idari ve adli başvuru yollarının bulunması** da yeterlilik kararı verilirken önemli bir kriterdir. Maddede sayılanlar örneksene yoluyla sayılmıştır; Kurul, gerekli görmesi halinde başka kriterleri de göz önüne alabilir.

⁴ Doç. Dr. Mehmet Bedii Kaya, KVKK Reformu, 2024 Değişiklikleri, s. 30.

⁵ Doç. Dr. Mehmet Bedii Kaya, KVKK Reformu, 2024 Değişiklikleri, s. 31.

⁶ Doç. Dr. Mehmet Bedii Kaya, KVKK Reformu, 2024 Değişiklikleri, s. 32.

⁷ Bkz. GDPR, **Madde 45.**

2) Uygun Güvencelere Dayalı Aktarım

Yeterlilik kararının bulunmadığı hallerde kişisel veriler, 5'inci ve 6'ncı maddelerde belirtilen şartlardan birinin varlığı, ilgili kişinin aktarımın yapılacağı ülkede de haklarını kullanma ve etkili kanun yollarına başvurma imkânının bulunması kaydıyla, aşağıda belirtilen uygun güvencelerden birinin taraflarca sağlanması halinde veri sorumluları ve veri işleyenler tarafından **AÇIK RIZA ARANMAKSIZIN** yurt dışına aktarılabilir:

a) Yurt dışındaki kamu kurum ve kuruluşları veya uluslararası kuruluşlar ile Türkiye'deki kamu kurum ve kuruluşları veya kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları arasında yapılan uluslararası sözleşme niteliğinde olmayan anlaşmanın varlığı ve Kurul tarafından aktarıma izin verilmesi,

b) Ortak ekonomik faaliyette bulunan teşebbüs grubu bünyesindeki şirketlerin uymakla yükümlü oldukları, kişisel verilerin korunmasına ilişkin hükümler ihtiva eden ve Kurul tarafından onaylanan bağlayıcı şirket kurallarının varlığı,

c) Kurul tarafından ilan edilen, veri kategorileri, veri aktarımının amaçları, alıcı ve alıcı grupları, veri alıcısı tarafından alınacak teknik ve idari tedbirler, özel nitelikli kişisel veriler için alınan ek önlemler gibi hususları ihtiva eden standart sözleşmenin varlığı,

ç) Yeterli korumayı sağlayacak hükümlerin yer aldığı yazılı bir taahhünamenin varlığı ve Kurul tarafından aktarıma izin verilmesi.

9

(a) bendi uyarınca, yurt dışındaki kamu kurum ve kuruluşları veya uluslararası kuruluşlar ile Türkiye'deki **kamu kurum ve kuruluşları veya kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları arasında uluslararası sözleşme niteliğinde olmayan anlaşmanın varlığı ve KVK Kurulu'nun aktarıma izin vermesiyle** yurt dışına veri aktarılması mümkün olabilecektir.⁸

(b) bendinden görülebileceği üzere, daha evvel kanuni bir dayanağı olmayan ancak Kurum tarafından alternatif bir yol olarak öngörülen **"bağlayıcı şirket kuralları" (binding corporate rules)** yeni düzenleme ile kanuni bir zemin kazanmıştır.

(c) bendinde öngörülen standart sözleşme (**standard contractual clauses - SCC**) uygulaması Avrupa Birliği'nde uzun yıllardır uygulaması olan bir *güvencelere dayalı aktarım* durumudur. Avrupa Komisyonu'nun belirlediği standart sözleşmenin imzalanması suretiyle ayrıca bir izne ihtiyaç olmaksızın kişisel verilerin yurt dışına aktarılması mümkün olmaktadır.⁹ Standart sözleşmeler, imzalanmasını takiben **5 iş günü içinde** veri sorumlusu veya veri işleyen tarafından Kurul'a bildirilmelidir; aksi takdirde **"standart sözleşme bildirimini yapılmaması"** sebebiyle md. 18/1/ (d)

⁸ Doç. Dr. Mehmet Bedii Kaya, *KVKK Reformu, 2024 Değişiklikleri*, s. 38.21.

⁹ Doç. Dr. Mehmet Bedii Kaya, *KVKK Reformu, 2024 Değişiklikleri*, s. 40.

bendindeki yaptırım uygulanabilecektir. Bu yaptırım da kanun değişikliği ile idari yaptırımlara eklenmiş olan, yeni bir düzenlemedir.

(ç) bendi uyarınca, eski düzenlemede olduğu gibi “**taahhütname**” düzenlenmesi ve Kurul’a onaylatılması kaydıyla yurt dışına açık rıza aranmaksızın veri aktarımı mümkündür.

3) **Arızı Durumlara Dayalı Aktarım**

Yeterlilik kararının bulunmaması ve yukarıda 2 No’lu başlıkta sayılan uygun güvencelerden herhangi birinin sağlanamaması durumunda, arızı olmak kaydıyla sadece aşağıdaki hallerden birinin varlığı halinde yurt dışına kişisel veri aktarabilecektir:

a) İlgili kişinin, muhtemel riskler hakkında bilgilendirilmesi kaydıyla, aktarıma açık rıza vermesi.

b) Aktarımın, ilgili kişi ile veri sorumlusu arasındaki bir sözleşmenin ifası veya ilgili kişinin talebi üzerine alınan sözleşme öncesi tedbirlerin uygulanması için zorunlu olması.

c) Aktarımın, ilgili kişi yararına veri sorumlusu ve diğer bir gerçek veya tüzel kişi arasında yapılacak bir sözleşmenin kurulması veya ifası için zorunlu olması.

ç) Aktarımın üstün bir kamu yararı için zorunlu olması.

d) Bir hakkın tesisi, kullanılması veya korunması için kişisel verilerin aktarılmasının zorunlu olması.

e) Fiili imkânsızlık nedeniyle rızasını açıklayamayacak durumda bulunan veya rızasına hukuki geçerlilik tanınmayan kişinin kendisinin ya da bir başkasının hayatı veya beden bütünlüğünün korunması için kişisel verilerin aktarılmasının zorunlu olması.

f) Kamuya veya meşru menfaati bulunan kişilere açık olan bir sicilden, ilgili mevzuatta sicile erişmek için gereken şartların sağlanması ve meşru menfaati olan kişinin talep etmesi kaydıyla aktarım yapılması.

10

Burada unutulmaması gereken, “arızı” aktarımın **yalnızca istisnai durumlarda söz konusu olabileceği**, bazı yükümlülüklerden veya operasyonel yüklerden kaçınmak için kullanılacak **yerleşik ve sürekli bir uygulama haline getirilemeyeceğidir**.

(a) bendinden görülebileceği üzere, maddenin yeni halinde “**açık rıza**” ile yurt dışına aktarım seçeneği, mevcut hiyerarşiden çıkarılmış, **açık rıza ancak arızı hallerde başvurulabilecek bir aktarım dayanağı** olarak sunulmuştur. Metinde yapılan bir başka düzenleme ise “**ilgili kişinin muhtemel riskler hakkında bilgilendirilmesi**” koşulu ile açık rızaya dayalı aktarımın gerçekleşecek olması halidir. Açık rızanın bilgilendirmeye dayalı olması, Kanun’un değişiklik öncesi versiyonunda da öngörülen bir ilkedir; ancak burada “bilgilendirme” kapsamında açıkça “**muhtemel risklere**” ilişkin bilgilendirme eklenmiştir. **Bu bent, kamu kurum ve kuruluşlarının kamu hukukuna tâbi faaliyetlerine uygulanmaz.**

(b) bendi uyarınca aktarımın, ilgili kişi ile veri sorumlusu arasındaki bir sözleşmenin ifası veya ilgili kişinin talebi üzerine alınan sözleşme öncesi tedbirlerin uygulanması için zorunlu olması halinde arızı

aktarım mümkün olabilecektir. Bir seyahat acentesi tarafından bir müşterisine ilişkin üçüncü bir ülkedeki otelde ön-rezervasyon yapması bu aktarıma örnek olarak verilebilir.¹⁰ **Bu bent, kamu kurum ve kuruluşlarının kamu hukukuna tâbi faaliyetlerine uygulanmaz.**

(c) bendi uyarınca, **ilgili kişi yararına** veri sorumlusu ve diğer bir gerçek veya tüzel kişi arasında yapılacak bir sözleşmenin kurulması veya ifası için zorunlu olması halinde yurt dışına veri aktarımı mümkün olabilecektir. Bu sebebe dayalı aktarım yapılabilmesi için ilgili kişinin sözleşmenin tarafı olması ve sözleşmenin de ilgili kişinin “yararına” olması gerekmektedir. **Bu bent, kamu kurum ve kuruluşlarının kamu hukukuna tâbi faaliyetlerine uygulanmaz.**

(ç) bendinde ise “**üstün kamu yararının varlığı**” hali, yurt dışına veri aktarımı için bir dayanak olarak öngörülmektedir. İnsani yardım sebebiyle gerekebilecek arızı bir veri aktarımı, rekabet otoriteleri, vergi otoriteleri, sosyal güvenlik kurumları, arasında kamu yararına yapılacak aktarımlar, bir hastalığın takibi veya sporda dopingin önlenmesi için yapılacak aktarımlar da bu tür bir aktarım için dayanılabilecek örnek olarak gösterilebilir.¹¹

(d) ve (e) bentlerinde, “**bir hakkın tesisi, kullanılması veya korunması için kişisel verilerin aktarılmasının zorunlu olması**” ve “**fiili imkânsızlık nedeniyle rızasını açıklayamayacak durumda bulunan veya rızasına hukuki geçerlilik tanınmayan kişinin kendisinin ya da bir başkasının hayatı veya beden bütünlüğünün korunması için kişisel verilerin aktarılmasının zorunlu olması**” hallerinde, arızı olmak kaydıyla yurt dışına kişisel veri aktarabileceği düzenlenmiştir. Bu iki dayanak da kişisel verileri işleme sebebi olarak da karşımıza çıkan aşına olduğumuz dayanaklardır. Ancak burada unutulmaması gereken konu, bu hallerde dahi yurt dışına aktarımın “**sürekli**” ve “**sistemik**” bir hale getirilemeyeceği, ancak arızı olarak aktarımın mümkün olabileceğidir.

(f) bendinde ise özel bir durum düzenlenmiş; “**kamuya veya meşru menfaati bulunan kişilere açık olan bir sicilden, ilgili mevzuatta sicile erişmek için gereken şartların sağlanması ve meşru menfaati olan kişinin talep etmesi kaydıyla aktarım yapılması**” halinde de yurt dışına açık rıza bulunmaksızın aktarım yapılabilmesi mümkün kılınmıştır. **Ticaret sicilleri, meslek birliği sicilleri, ceza mahkumiyetlerine ilişkin siciller, tapu sicilleri veya araç sicilleri gibi herkese açık veya ilgisini inanılır kılanlara verilerin açıldığı sicillerdeki verilerin menfaati olan kişinin talebi üzerine üçüncü bir ülkeye aktarılması durumunda bu arızı aktarım sebebine dayanılabileceği kabul edilmektedir.**¹²

Aşağıda yer alan tabloda, madde 9’da yapılan değişiklikler özetlenmektedir:

¹⁰ Doç. Dr. Mehmet Bedii Kaya, KVKK Reformu, 2024 Değişiklikleri, s. 48. (Dipnot 38 ile atıfta bulunulan kaynak: KUNER Christopher, BYGRAVE Lee A, DOCKSEY Christopher (2020) The EU General Data Protection Regulation (GDPR) - a Commentary, Oxford University Press, s.848.

¹¹ ¹¹ Doç. Dr. Mehmet Bedii Kaya, KVKK Reformu, 2024 Değişiklikleri, s. 49. (Dipnot 40 ile atıfta bulunulan kaynak: KUNER Christopher, BYGRAVE Lee A, DOCKSEY Christopher (2020) The EU General Data Protection Regulation (GDPR) - a Commentary, Oxford University Press, s.850.

¹² Doç. Dr. Mehmet Bedii Kaya, KVKK Reformu, 2024 Değişiklikleri, s. 50. (Dipnot 46 ile atıfta bulunulan kaynak: KUNER Christopher, BYGRAVE Lee A, DOCKSEY Christopher (2020) The EU General Data Protection Regulation (GDPR) - a Commentary, Oxford University Press, s.853.

	ESKİ	YENİ
YETERLİLİK USULÜ		
Ülke yeterlilik kararı	Evet	Evet
Uluslararası kuruluş yeterlilik kararı	Hayır	Evet
Sektörel yeterlilik kararı	Hayır	Evet
AÇIK RIZA		
Genel açık rıza	Evet	Hayır
UYGUN GÜVENCELER USULÜ		
Kamu kurum ve kuruluşları veya kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları için özel aktarım sebebi	Hayır	Evet
Bağlayıcı şirket kuralları	Evet	Evet
Standart sözleşmeler	Hayır	Evet
Taahhütname	Evet	Evet
ARIZİ AKTARIM		
Muhtemel risklere yönelik bilgilendirilmiş özel açık rıza	Hayır	Evet
Sözleşmenin ifası ve sözleşme öncesi tedbirlerin uygulanması	Hayır	Evet
İlgili kişi yararına üçüncü taraf sözleşmeleri	Hayır	Evet
Üstün bir kamu yararı için zorunluluk	Hayır	Evet
Hakkın tesisi, kullanılması veya korunması	Hayır	Evet
Fiili imkânsızlık	Hayır	Evet
Kamuya açık sicillerden aktarım	Hayır	Evet
ÖZEL DURUMLAR		
Türkiye'nin veya ilgili kişinin menfaatinin ciddi bir şekilde zarar göreceği durumlarda aktarımın durdurulması	Evet	Evet
Uluslararası antlaşmalara dayalı aktarım	Evet	Evet
Kanunlarda belirtilen özel düzenlemelere dayalı aktarım	Evet	Evet

Tablo¹³

C. Madde 18 Bakımından

1. Yeni düzenleme ile 18. maddeye üçüncü bir fıkra eklenmiş ve **“Kurulca verilen idari para cezalarına karşı, idare mahkemelerinde dava açılabilir.”** hükmü getirilmiştir.

Bilindiği gibi daha evvel idari para cezalarına karşı Sulh Ceza Hakimliklerine; **“para cezası”** dışındaki yaptırım hükümleri bakımından ise İdare Mahkemelerine başvurulabilmekteydi. Yeni düzenleme ile para cezaları bakımından da İdare Mahkemeleri yetkili kılınmış, uygulamadaki ikiliğe son verilmiştir.

¹³ Doç. Dr. Mehmet Bedii Kaya, KVKK Reformu, 2024 Değişiklikleri, s.54.

- Değişiklik ile 18. maddeye daha evvel Kanun'da olmayan yeni bir yaptırım türü eklenmiştir. Buna göre Kanun'un yurt dışı aktarımı düzenleyen 9. maddesine eklenen 5. fıkra ile; standart sözleşmelerin, imzalanmasından itibaren **5 iş günü içinde** veri sorumlusu veya veri işleyen tarafından Kurum'a bildirilmesi zorunlu kılınmıştır. **İdari yaptırımları düzenleyen 18. maddede yapılan değişiklikle, bu bildirim yükümlülüğünü yerine getirmeme durumu ayrıca yaptırıma bağlanmıştır.**

Yeni Kanun ile kabul edilen 18/1/ (d) bendine göre, standart sözleşmelere ilişkin 5 iş günlük bildirim yükümlülüğünü yerine getirmeyenler hakkında 50.000 Türk lirasından 1.000.000 Türk lirasına kadar idari para cezası uygulanacaktır.

- Kanun'da düzenlenen diğer idari yaptırımlardan farklı olarak (d) bendi, **veri sorumlularının yanında veri işleyenler hakkında da uygulanabilecektir.**

IV- YÜRÜRLÜK

Aşağıda sayılan haller haricinde, genel itibariyle yeni düzenleme **1 Haziran 2024** tarihinde yürürlüğe girecektir:

1. Yurt Dışına Aktarımda Açık Rıza Bakımından Geçiş Hükümü

Geçici 3. Madde uyarınca, Kanun'un "**Kişisel veriler, ilgili kişinin açık rızası olmaksızın yurt dışına aktarılamaz.**" şeklindeki eski 9/1 fıkrası, 1 Haziran 2024 tarihinden 1 Eylül 2024 tarihine kadar, **maddenin yürürlüğe giren değişik haliyle birlikte** uygulanacaktır.

2. Devam Eden Davalar Bakımından Geçiş Hükümü

Yeni düzenlemenin yürürlüğe gireceği 1 Haziran 2024 tarihinde Sulh Ceza Hakimliklerinde görülmekte olan davalara Sulh Ceza Hakimliklerince bakılmaya devam edilecektir.

V- ÖZET

7499 Sayılı Kanun ile;

- Özel nitelikli kişisel verilerin işleme şartları genişletilmiştir.
- Özel nitelikli kişisel verilerin işleme şartlarındaki ikili ayrıma son verilmiş; “sağlık ve cinsel hayata ilişkin özel nitelikli kişisel veriler” bakımından ayrı işleme şartları uygulamasından vazgeçilmiştir.
- Yurt dışına aktarım maddesi tamamen baştan kurgulanmıştır. Buna göre **1) Yeterlilik kararına dayalı aktarım, (2) Uygun güvencelere dayalı aktarım, (3) Arızı durumlara dayalı aktarım** olmak üzere yurt dışı aktarımda kademeli olarak 3 farklı yaklaşım benimsenmiştir.
- Açık rıza, yurt dışına aktarım için genel bir işleme şartı olmaktan çıkarılmıştır. Yeni düzenlemeye göre kişisel verilerin yurt dışına “açık rıza”ya dayalı olarak aktarılması ancak “**istisnai**” durumlarda (arızı olmak kaydıyla) mümkündür. Açık rıza ile verilerin yurt dışına aktarıldığı hallerde ilgili kişinin “**muhtemel riskler hakkında bilgilendirilmesi**” zorunlu tutulmuştur.
- İdari yaptırımlara karşı, para cezası ya da sair yaptırım olduğu fark etmeksizin, İdare Mahkemelerine başvurulabilecektir.
- 18. maddeye yeni bir kabahat eklenmiş; standart sözleşmelerin veri sorumluları/veri işleyenlerce 5 (beş) iş günü içerisinde Kurul’a bildirilmemesi hali yaptırıma bağlanmıştır.
- 18. maddenin (d) bendinde öngörülen yaptırım, veri işleyenlere de uygulanabilecektir.

Saygılarımızla,

GÜLTEKİN HUKUK BÜROSU